

Mellékletek:

Konkoly-Thege József (1835-1903) pályájának dabasi vonatkozásai

A Konkoly-Thege família az Árpádházi királyok idejére vezeti vissza családfáját és nemességét. (A család neve helyesen Konkoli Thege-nek ejtendő.) Alsódabasra a Halász családdal kötött házasságkötések révén kerültek 1769-től kezdődően, ők is jelentősen támogatták anyagilag a református templom építését, majd a gyülekezet működését is. A szakirodalom a helyi úri lakok közül a Radimetzky-kúriát köti a családhoz.

Konkoly-Thege József (1835-1903) földbirtokos, főszolgabíró és országgyűlési képviselő pályája kifejezetten értékes adaléka a família történetének, mégis mostohán bánt vele az utókor, életútját, annak számos fontos adatát szinte teljesen sikerült elfelejteni. A feltárásban más hiteles forrás (pl. lexikon szócikk) hiányában a legnagyobb segítséget a Független Magyarország című napilap 1903. évi nekrológja jelenti:

„Konkoly Thege Józsefet, a régi pesti középjárásnak rajongásig szeretett népszerű főszolgabíráját, ki az alsó dabasi választókerületnek több cikluson át függetlenségi képviselője is volt, ma temették el Alsó-Dabason. A magyar vármegyei közéletnek egy tipikus, régi szabású, puritán jellemű alakja múlt ki az illetőben, ki még azon kevesek közül való volt, akiben a vezetése alatt levő járás szeretete, bizalma, ragaszkodása volt tényleg összpontosulva. Mint főszolgabíró, valóságos atyja volt járásának. Szigorú, de igazságos, tevékeny és rátermett tisztviselője volt a vármegyének. Jellemző az a ragaszkodás, az a szeretet, amellyel iránta a járás jegyzői viseltettek. A jegyzők maguk dorgálták, szorgalmazták esetleg hanyagabb kartársukat, hogy «a szeretett főszolgabírónak ne legyen kellemetlensége az ő jegyzői miatt.» Nem beamter, hanem régi szabású, önálló járási főnök volt, aki amellet, hogy mintaszerűen közigazgatta a vezetése alatt levő járást, meg tudta védelmezni az erőszakoskodástól, a hatalmi túlkapásokkal szemben községeinek autonómiáját is. Konkoly-Thege József 1836-ban [Téves adat, helyesen 1835-ben! V. F.] született Tasson. Apja Konkoly-Thege Imre Komárom-vármegyei környei birtokos, anyja Madarassy Francziska. A «Thege» család nemessége és az ősi Konkoly-pusztai birtok joga visszahúzódik az Árpádházi királyok idejébe. — Iskoláit Komáromban és Pozsonyban végezte. Az alkotmányos élet helyreálltával a pesti középjárás szolgabírájának választotta meg s ezt a tisztséget viselte 1888-ig, amikor a kerület 48-as programmal országgyűlési képviselőnek választotta meg. A kerületet két cikluson át képviselte, amikor 1896-ban a kerület függetlenségi zászlója elbukott vele. A Kunszentmiklós-Dabas-Szabadszállási Takarékpénztárnak felügyelő-bizottsági elnöke és a Hazai Takarékpénztárnak is igazgatósági tagja, azonkívül Pestvármegye bizottsági tagja volt. A részvét a meghalt iránt impozáns módon nyilatkozott meg. A járás községeinek küldöttsége százakra ment. Gyönyörű koszorúk borították a ravatalt, amelyek között ott volt az országos függetlenségi párt, a dabasi 48-asok és Ócsa község nemzeti színű koszorúja, továbbá a járás, a takarékpénztár, a járási tisztikar, jegyzői kar, Kakucs, Sári, Dabas, Gyón, Lajosmizse, Bugyi stb. stb. koszorúja.”

A Magyar Nemzet néhány kiegészítő adata:

„Konkoly -T h e g e Józsefet, a dabasi kerület volt országgyűlési képviselőjét, tegnap temették el nagy részvét mellett Alsó-Dabason. A temetésen a helyi notabilitásokon kívül Tolnay Lajos, Hajós József, Dessevffy Géza s a Konkoly-család nagyszámú tisztelői vettek részt. A családi sírboltnál Patony Dezső szentmártonkátai lelkész mondott meghatóan szép halotti beszédet.”

A FamilySearch oldalon kutatva, a síremlék és a gyászjelentés adatait felhasználva a családi adatok hiányát, esetenkénti eltérését a következőképpen sikerült pótolni, korrigálni:

Született: 1835. szeptember 25-én, Tasson, ahol Konkoly Thege József István néven anyakönyvezték.

Édesapja: Konkoly Thege Imre (1783-1860) Komárom-vármegyei, környei földbirtokos, aki hagyatéki hirdetménye szerint Alsódabason, Felsődabason, Sáriban, Alsóbabádon és Pusztá Cséven is rendelkezett ingatlanokkal.

Édesanyja: Madarassy Franciska (1811-1902. május 21-én, Budapesten, 91 évesen hunyt el, az alsódabasi református temető családi sírboltjában nyugszik.)

Testvérei:

- Konkoly Thege Imre 1837-1917,

- Konkoly Thege Irén 1840-1914, férjhezett Kenessey Miklósné.

Házassága: 1859-ben, felesége Krajcsovics Mária Klementina (1839-1865. március 18.), aki azonban nagyon fiatalon, 25 évesen elhalálozott, és az alsódabasi református temető családi sírboltjában nyugszik, gyermek nem származott a kapcsolatból.

Konkoly Thege József István 1903. január 16-án, Alsódabason hunyt el. Temetésére január 19-én, délelőtt fél 11 órakor, a református temető családi sírboltjában került sor.

Adatok közéleti pályájáról:

Köszeghi Sándor szócikkének leírásában Pest-vármegye szolgabírójának 1878-ban választották meg első ízben (Pesti középjárás), azonban más források szerint már a kiegyezés előtti évben al-szolgabíróként működött Alsódabason. Hivatali felhívásait Konkoly József néven jegyezte. A vármegye közéletét bizottsági tagként is szolgálta.

Gyakorta támogatott adományaival karitatív célokat, melyek közül kiemelkedik 1876-ban a peregi árvízkarosultak megsegítése, melynek egyik kezdeményezője volt.

Földbirtokosként a lótenyésztésben ért el kiváló, megyei szinten díjazott eredményeket.

1884-től, azaz a kezdetektől részt vett a Kunszentmiklós-Dabas-Szabadszállás Takarékpénztár fejlesztésében, mint a felügyelő bizottság elnöke. A Pesti Hazai Első Takarékpénztárban igazgatósági tagként munkálkodott.

Az Alsódabasi járás országgyűlési képviselőségét az 1887-1891-es és az 1892-1896-os választási ciklusokban látta el a Függetlenségi és Negyvennyolcas Párt színeiben. Az 1896-os választáson is indult, de végül dabasi Halász Zsigmondé lett a körzet mandátuma.

1888. április 9-én a Budapest-Lajosmizsei helyi vasút részvénytársaság alakuló közgyűlésén a 15 fős igazgatóság tagjává választották. Ezen megbízatásának haláláig eleget tett.

1892. március 15-én, Alsó-Dabas, Felső-Dabas és Gyón községek iparosainak közös ünnepi vacsoráján támogatta a 3 község ipartársulatának megalakítását.

Konkoly-Thege József vélelmezhetően önálló családi életének kezdetekor került Alsódabasra, közigazgatási karrierje felesége halálát követően vette kezdetét. Jó kapcsolatokat ápolt a Halász család tagjaival, akikkel rokonságban is állt, és akik sokszor segítették pályája során. Viszonylagosan jó állapotú családi síremléke a református öregtemetőben található, de a fekete obeliszkről a családi címert vandál módon eltávolították.

Az Alsódabasi járás XIX. századi történetének jelentős szereplője volt a kiegyezést követő, századvégi korszakban. Pályájának dabasi vonatkozásai jelentősen gyarapítják értéktárunk kulturális örökség kategóriáját.

Bibliográfia

Nagy Iván: Magyarország családai. Címerekkel és nemzékrendi táblákkal. 6. kötet. Ráth Mór, Pest, 1860. Konkoly Thege család pp. 557-561. (558)

Budapesti Közlöny: Pest, Pilis és Solt törvényesen egyesült vármegyék közgyűlése. 1867. május 1. p. 446.

Konkoly József szolgabíró: Felhívás. Budapesti Közlöny, 1869. május 30. p. 1674.

Budapesti Közlöny: Árverési hirdetemény. 1869. június 4. p. 1730.

Budapesti Közlöny: Hirdetemény (néhai Konkoly Thege Imre hagyatéka). 1869. augusztus 8. p. 2554.

Pesti Napló: Esküdszéki tárgyalás. 1871. május 12. p. 2.

Résöy Lőrincz jegyző: Pered, május 10. – Köszönetnyilvánítás. A Hon, 1876. május 12. p. 2.

Ellenőr: Pest megye bizottságának választott tagjai. 1877. december 15. p. 4.

Galgóczy Károly: Pest, Pilis és Solt törvényesen egyesült megye monographiája II. Budapest, 1877. p. 189.

Politikai Ujdonságok: Megyei tisztújítások. 1878. január 16. p. 31.

Vadász- és Versenylap: Lótenyésztői jutalomdíjosztások... 1878. június 12. p. 171.

Fővárosi Lapok: Választási mozgalmak. 1887. június 7. p. 1142.

Székely Nemzet: Az 1887—92-iki országgyűlés képviselőinek névsora. 1887. július 14. p. 1.

Központi Értesítő: Budapest-Lajosmizsei helyi vasút. 1888. július 29. p. 557.

Sturm Albert (szerk.): Új országgyűlési almanach 1887–1892. Budapest, 1888. p. 247.

Budapesti Hírlap: Képviselőválasztási mozgalmak – A vidéken. 1892. január 5. p. 11.

Budapest: Alsó-Dabas, Felső-Dabas és Gyón községek iparosai... 1892. március 20. pp. 4-5.

Sturm Albert (szerk.): Országgyűlési almanach 1892-1897. Budapest, 1892. p. 257.

Pesti Hírlap: Püspöki körút. 1893. június 8. p. 6.

Kőszeghi Sándor: Nemes családok Pestvármegyében. Hungária Könyvnyomda, Budapest, 1899. pp. 186-187.

Budapesti Hírlap: Gyászrovat – Konkoly-Thege Imréné... 1902. május 22. p. 6.

Budapesti Hírlap: Gyászrovat – Konkoly-Thege József. 1903. január 18. p. 8.

Magyarország: Halálozás – Konkoly-Thege József. 1903. január 18. pp. 6-7.

Budapesti Napló: Halálozás – Konkoly-Thege József. 1903. január 20. p. 6.

Pesti Hírlap: Halálozások – Konkoly-Thege József. 1903. január 20. p. 11.

Pesti Napló: Gyászrovat – Konkoly-Thege József. 1903. január 20. p. 8.

Független Magyarország: Halálozás – Konkoly-Thege József. 1903. január 21. p. 6.

Magyar Nemzet: Halálozások – Konkoly-Thege József. 1903. január 21. p. 10.

Pesti Napló: Az év halottai – Január - Konkoly-Thege József. 1903. december 30. p. 10.

Kőszeghi Sándor: Pest vármegye nemes családai. In: Dr. Borovszky Samu: Magyarország vármegyéi és városai. Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye I. Budapest, 1910. p. 466.

Toth, Adalbert: Parteien und Reichstagswahlen in Ungarn 1848-1892. München, R. Oldenburg Verlag, 1973. [8] 383 o. (Südosteuropäische Arbeiten 70.)

Czagányi László: A Dabasi Református Egyházközség története tulajdon iratai tükrében. Dabas, 1993. p. 13, 14, 26, 37, 45, 50.

Pándy Tamás: A lajosmizsei vasútvonal és a Pestszentimre állomás 120 éves története. Budapest, 2009. p. 24, 28, 30.

Czagányi László (szerk.): Ezer dabasi pillanat. Pressman Nyomdaipari Bt., Dabas, 2010. p. 276.

Pándy Tamás: A lajosmizsei vasútvonal 125 éves története. Budapest, 2014. p. 29, 33, 36.

Konkoly Elemér: A Konkoly Thege családról. Léggör, 2016/1. pp. 12-15.

<https://resolver.pim.hu/auth/PIM61525>

Összeállította: Valentyik Ferenc